

INTEGRAREA EUROPEANA – O PROVOCARE PENTRU ROMANIA

PREP.UNIV.DRD. ALINA ERNST

Universitatea de Stat din Pitești

Piata Vasile Milea, nr. 4, bl C-V, sc C, ap. 14, Pitești, jud. Argeș

Tel: 0721861973

E-mail: alinaernst@yahoo.com

The broadest enlargement in terms of number of accession countries, containing 10 new states has a lot of positive effects on the old and new members, on third party and on the EU 25 block as a whole.

According to the European Commission, it is expected that the further EU Enlargement will also bear positive effects on Romania and Bulgaria.

Particularitățile extinderii UE din 2004

Extinderea UE de la 1 mai 2004 se distinge prin unele particularități față de precedentele largiri ale Comunității.

În primul rând, este cea mai amplă largire din punctul de vedere al numărului țărilor aderente, cuprinzând 10 țări (5 țări membre ale CEFTA - Polonia, Cehia, Slovacia, Ungaria și Slovenia; 3 țări baltice - Lituania, Letonia și Estonia și două țări insulare din Marea Mediterană - partea elenă a Ciprului și Malta), ceea ce a condus la mărirea numărului membrilor UE la 25). Precedentele patru largiri s-au soldat cu primirea în 1973 în Comunitate a trei țări - Marea Britanie, Irlanda și Danemarca, în 1981 a Greciei, în 1986 a Spaniei și Portugaliei și în 1995 a trei țări - Austria, Finlanda și Suedia. În plus, o largire a UE poate fi considerată și reunificarea Germaniei în 1990, prin care s-a inclus în Comunitate teritoriul fostei RDG.

În al doilea rând, extinderea UE din 2004, a cincea ca număr, se deosebește de precedentele largiri, prin decalajul economic mult mai important dintre vechile și noile țări membre.

În al treilea rând, a cincea extindere a UE diferă de cele anterioare, prin faptul, că au devenit, pentru prima dată, membre ale Uniunii foste țări comuniste (8 din cei 10 noi membri), care au înfăptuit trecerea de la o economie centralizată la o economie de piață funcțională, întreprinzând reforme economice dureroase sub raport social, plus alte măsuri necesare în vederea aderării.

Gestionarea UE cu 25 de membri și, în curând cu 27, prin aderarea României și Bulgariei, necesită schimbări importante în structura și funcționarea Uniunii (revizuirea modului de adoptare a deciziilor, modificări în componența instituțiilor comunitare, asigurarea finanțării adecvate a largirii Comunității, stimularea mai activă a creșterii economice și a competitivității sale, conform prevederilor Agendei de la Lisabona, sprijinirea susținută a eforturilor membrilor mai puțin dezvoltați de a se apropia de nivelul de dezvoltare economică a țărilor membre avansate).

Impactul comercial-economic al extinderii UE din 2004

Extinderea UE din 2004 comportă pentru țara noastră o serie de avantaje importante, dar și unele costuri, care nu pot fi trecute cu vederea.

Beneficiile extinderii pentru România

Potrivit Comisiei Europene, se așteaptă ca lărgirea UE să aibă efecte pozitive asupra României, ca și a Bulgariei, asigurând operatorilor economici din cele două țări accesul direct la piața unificată, mai largă și armonizată a Uniunii de 450 mil. de locuitori, cu norme și standarde armonizate, care sunt implementate treptat în România, ca și în Bulgaria, ca o parte a procesului lor de aderare la Comunitate. Se apreciază că simplificarea și standardizarea vor fi benefice, în particular, pentru întreprinderile mici și mijlocii, pentru care costul conformării cu procedurile comerciale este proporțional mai ridicat.

Comisia Europeană subliniază faptul că "datorită relațiilor tradiționale între România și Bulgaria, pe de o parte, și UE, pe de altă parte, și nivelul înalt de liberalizare a comerțului între Comunitate și cele două țări, operatorii economici din aceste țări sunt bine plasați pentru a profita de oportunitățile oferite de extinderea UE".

Printre principalele avantaje pentru țara noastră ale extinderii recente a Comunității se pot menționa:

- accesul mai larg al produselor românești, în special agricole, pe piața Uniunii lărgite;
- crearea unui climat economic mai favorabil în UE pentru creșterea exporturilor românești pe piața comunitară;
- disponibilizarea de către UE de resurse financiare suplimentare de preaderare pentru România, datorită aderării la Uniune a celor 10 noi țări membre în mai 2004, adică mai devreme decât se prevăzuse inițial;
- aplicarea în relațiile cu noile țări membre ale Comunității a unui ansamblu unic de reguli comerciale, a unui tarif vamal comun privind produsele agricole, la care se mai percep taxe vamale la importul din România și a unui set unic de proceduri administrative, ceea ce simplifică efectuarea exporturilor românești în UE;
- utilizarea experienței negocierilor de aderare la UE a celor 10 noi țări membre și a precedentelor favorabile, create de aceste negocieri, în vederea finalizării cu succes a negocierilor de aderare a României la Comunitate, inclusiv a textului Tratatului de aderare.

Lărgirea accesului produselor românești, în special agricole, pe piața UE extinsă.

Îmbunătățirea accesului produselor românești, în special agroalimentare, la piața comunitară este de natură să favorizeze creșterea exportului lor pe această piață, în măsura în care se vor valorifica oportunitățile semnificative de export, create prin liberalizarea suplimentară a importului UE din țara noastră a acestor produse.

O astfel de valorificare a oportunităților de export în UE, generate de noua liberalizare a importului de astfel de produse în Uniune din România, este cu atât mai necesară, cu cât nivelul exporturilor românești pe piața comunitară a produselor agroalimentare este foarte scăzut..

Este preocupantă ponderea extrem de redusă a produselor agroalimentare în totalul exportului României în UE (2,65% în 2003, adică în sumă absolută numai 284,9 mil. euro), dar se conturează posibilități de creștere a acestei ponderi. Exporturile industriei alimentare românești în UE sunt limitate de faptul că produsele mării majorități a unităților industriei sale alimentare nu sunt conforme cu normele de calitate, igienă și siguranță alimentară ale Comunității

Industria alimentară beneficiază și de sprijinul bugetului de stat, în vederea adaptării sale la cerințele UE. Potrivit prevederilor O.U.G. nr. 12/2002 și ale H.G. nr.1557/2002 privind acordarea de sprijin financiar de la bugetul de stat, prin Programul de creștere a competitivității produselor alimentare, în anul 2004 au fost alocate 50 mld. lei pentru susținerea (până la 50%, dar nu mai mult de 30.000 euro) a unor proiecte pentru implementarea și certificarea sistemelor calității și a sistemelor de management de mediu, acreditarea laboratoarelor, înregistrarea și protejarea pe piața externă a mărcilor și modelelor industriale românești. Până în august 2004, au fost avizate și a început finanțarea pentru 14 proiecte în valoare de 641.513 euro, plătindu-se din bugetul de stat 800 mil. lei.

În același timp, se va face o reevaluare a celor peste o mie de unități ale industriei alimentare, care nu au programe de conformare cu standardele UE, în vederea includerii lor eventuale în categoria unităților industriei alimentare beneficiind de perioada de tranziție pentru a se alinia la aceste standarde. Unitățile care nu vor fi capabile să respecte standardele Comunității vor fi închise.

În același timp, trebuie avut în vedere că exporturile românești de produse agroalimentare în UE vor fi supuse unei concurențe sporite din partea noilor membri ai Uniunii, în special, din partea Ungariei, Cehiei și Poloniei, ale căror vânzări pe piața Comunității nu mai sunt frânate de nici un fel de restricții, în afară de respectarea cerințelor sanitar-veterinare comunitare.

Crearea unui climat economic mai favorabil în UE pentru creșterea exporturilor românești pe piața comunitară

Lărgirea UE și dinamismul economic al noilor membri creează premise favorabile pentru stimularea creșterii comerțului și economiei ansamblului Comunității, ceea ce ar putea facilita sporirea exporturilor românești în Uniune, exporturi care reprezintă aproape 3/4 din totalul exporturilor României.

Valorificarea acestui climat economic mai favorabil din Comunitate, ca și a liberalizării sporite a importurilor în UE de produse agroalimentare românești, necesită orientarea exporturilor spre nișele de piață existente sau noi, identificate pentru aceste produse din Uniune.

În primul semestru 2004, exportul românesc în UE a crescut cu peste 19%, atingând 5,9 mld. euro, iar spre cele 10 noi țări membre ale Uniunii a sporit cu 49%, ajungând la 665 mil. euro. Majorarea mai rapidă a exportului românesc în cele 10 noi țări membre se datorează creșterii economice mai înalte în noile țări membre față de membrii vechi și regimului vamal, în multe cazuri, mai favorabil de la 1 mai 2004 în noile țări membre decât cel aplicat înainte de această dată.

Disponibilizarea de către Comunitate de resurse financiare nerambursabile suplimentare de preaderare, în vederea sprijinirii pregătirii României pentru aderarea la Comunitate, ca urmare a aderării la UE a celor 10 noi țări membre

În conformitate cu decizia Consiliului European de la Copenhaga din decembrie 2002, ajutorul financiar al UE pentru România va fi mărit progresiv, după aderarea celor 10 noi țări membre ale UE la 1 mai 2004, cu 20% în 2004, cu 30% în 2005 și cu 40% în 2006 față de media anilor 2001-2003. În consecință, asistența financiară sporită a UE pentru țara noastră va atinge următoarele niveluri: 860 mil. euro în 2004, 931 mil. euro în 2005 și 1002 mil. euro în 2006. Astfel, România devine beneficiara celui mare volum de finanțare oferit de UE unui stat din afara sa. Această asistență financiară nerambursabilă este condiționată însă de progresele României privind implementarea acquis-ului comunitar și de ameliorarea semnificativă a capacității sale de gestionare și de utilizare eficientă a fondurilor comunitare, inclusiv de potențialul ei de cofinanțare a proiectelor comune.

Fondurile UE, oferite României, contribuie nu numai la modernizarea țării și la accelerarea creșterii sale economice, dar și la echilibrarea balanței sale de plăți externe, acoperind o parte a deficitului balanței comerciale.

Aplicarea în relațiile noilor membri ai UE cu țara noastră a unui ansamblu unic de reguli comerciale, a unui tarif vamal comun privind produsele agricole, la care se mai percep taxe vamale la importul din România și a unui set unic de proceduri administrative

Aplicarea în relațiile noilor țări membre cu țara noastră a normelor unice sus menționate, ca și în raporturile cu ansamblul UE, este de natură să simplifice accesul produselor românești la piața comunitară, inclusiv pe piața celor 10 noi țări membre.

Utilizarea experienței negocierilor de aderare la UE a celor 10 noi țări membre și a precedentelor favorabile, create de aceste negocieri, în vederea finalizării cu succes a negocierilor de aderare a României la Uniune

România a beneficiat și beneficiază de experiența negocierilor de aderare a celor 10 noi țări membre ale UE, a folosit și poate încă să folosească precedentele favorabile create de aceste negocieri privind perioadele de tranziție pentru aplicarea acquis-ului comunitar și fondurile nerambursabile, oferite de UE în scopul sprijinirii alinierii la standardele Uniunii, ceea ce a contribuit la consolidarea poziției de negociere a României cu Comunitatea.

Mai mult decât atât, poate fi justificată analizarea oportunității de a solicita de la UE în unele domenii a unui tratament mai favorabil decât cel acordat "celor 10", având în vedere nivelul sensibil mai redus de dezvoltare economică a României, atât față de vechii membri ai Uniunii, cât și față de "cei 10" (durate mai lungi ale perioadelor de tranziție, consimțirea de astfel de perioade în domenii neconvenite cu "cei 10", oferirea țării noastre a unui sprijin financiar mai substanțial decât "celor 10").

Costuri

Lărgirea UE comportă însă și anumite costuri pentru România. Printre principalele costuri ale extinderii Uniunii din 2004 pentru țara noastră se numără:

- diminuarea sau suprimarea protecției vamale a producției naționale și reducerea veniturilor din taxele vamale, în special la produsele agroalimentare, ca rezultat al

- liberalizării sporite a importului din Comunitate, în contextul lărgirii UE și a pregătirii aderării țării noastre pentru aderarea la Uniune;
- concurența sporită din partea "celor 10" în domeniul turismului și a altor servicii;
 - aplicarea la importurile "celor 10" din România a standardelor mai exigente ale UE;
 - extinderea la importurile "celor 10" din țara noastră a restricțiilor de import, inclusiv a măsurilor de apărare comercială (antidumping, antisubvenție și salvagardare), aplicate de UE-15;
 - neaderarea României la Comunitate concomitent cu cei 10 noi membri, cu implicații asupra mărimii fondurilor primite de la UE, a afluxului de investiții străine și accesului produselor românești pe piața comunitară, precum și asupra negocierilor de aderare.

Bibliografie:

1. Andreea Vass, Implicații economice ale extinderii UE, Tribuna Economică nr. 16/2004, Bucuresti, Romania, 2004
2. Geo Ortescu, La 1 mai 2004: o extindere istorică a UE, Tribuna Economică, nr. 17/2004, Bucuresti, Romania, 2004
3. Radu Șerban, Politica regională și de coeziune, în contextul extinderii UE, Tribuna Economică nr. 20/2004, Bucuresti, Romania, 2004.
4. Extinderea Uniunii Europene, supliment "Ziarul Financiar", 26 aprilie 2004, Bucuresti, Romania, 2004
5. Nicolae Idu (coordonator), Costuri și beneficii ale aderării la Uniunea Europeană pentru țările candidate din Europa Centrală și de Est, Colecția de studii nr. 4, Institutul European din România, București, Romania, decembrie 2001